

Monumentnummer*: 531439

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82694/93

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Loosdrecht Wijdemeren Noord-Holland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Loosdrecht H 191

Omschrijving**

Cluster 15. Bomvrij wachtgebouw met kruitmagazijn (gebouw B).

Inleiding

BOMVRIJ WACHTGEBOUW MET KRUITMAGAZIJN (GEBOUW B) als bomvrij onderkomen met opslagplaats voor buskruit uit 1880. Bomvrije bouwwerken van dit type en uit deze periode zijn aan verschillende zijden en bovenop voorzien van een aarden dekking. Een wachtgebouw is een verdedigbaar onderkomen met voorzieningen voor manschappen en hun materieel. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden aan aanvallen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Aan de noordwestzijde van het Fort Spion in de wal gesitueerd BOMVRIJ WACHTGEBOUW MET KRUITMAGAZIJN (GEBOUW B) uit 1880. Het bouwwerk wordt gekenmerkt door een bajonetvormig, vrijwel haaks geknikte, bakstenen gevel waarin getoogde gevelopeningen met deuren, ramen en luiken. Het wachtgebouw met kruitmagazijn is als ca. 6.00 m hoog, bomvrij bouwwerk aan drie zijden en bovenop gedekt met een aardelaag. De wacht was de opvolger van het in 1880 omgebouwde wachthuis, terwijl het kruitmagazijn als opslag van buskruit en eventueel andere explosieven gebruikt werd. De getoogde venster- en deuropeningen in de dikke muren zijn op constructief belangrijke punten voorzien van natuurstenen blokken. De vensteropeningen bevatten aan de binnenzijde stolpvensters en aan de buitenzijde luiken. In de lange gevel aan de westzijde zijn links onder brede getoogde strekken twee maal twee vensters geplaatst. In de plint bevinden zich ronde ventilatieopeningen. Een natuurstenen plaquette draagt de naam "Spion". De (zuidelijke) zijgevel bevat rechts en links een toegang en in het midden een venster. Op een natuurstenen plaquette staat het jaartal "1880" vermeld. Het afgeschuinde (rechtse en korte deel) van de westgevel bevat een brede getoogde nis. Het wachtgebouw bevat twee overwelfde vertrekken als wacht- en logiesverblijven en een kruit- en projectielenmagazijn met een omlopende gang.

Het BOMVRIJ WACHTGEBOUW MET KRUITMAGAZIJN (GEBOUW B) van Fort Spion is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit 1880, namelijk een voorbeeld van een bakstenen, bomvrij wachtgebouw met kruitmagazijn dat naar een weinig toegepaste vorm tot stand is gekomen.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) en relatief zeldzaam omdat het in verschijningsvorm de kenmerken vertoont die de toenmalige gecombineerde defensieve en opslagfunctie onderstrepen.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat het bouwwerk in hoofdvorm en detaillering nog steeds de functies en de bijzondere ontwikkeling ervan laat zien.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair wachtgebouw

Functie